

ČÁP ČERNÝ VE SLAVKOVSKÉM LESE

Milan Vojtěch, Mariánské Lázně

V letech 1979 – 1980 se roznesly první zprávy o pobytu čápa černého ve Slavkovském lese. Tato informace mezi námi proběhla jako blesk. Cože? Je to pravda? Pozorování byla stále častější a konečně jsem ho uviděl na vlastní oči. V roce 1980 jsem seděl na skalce při strážní službě na Křížkách. V jednu chvíli mě něco v dáli upoutalo, co to je? Černý čáp letěl od Novoveského rybníka přes Křížky a po chvíli zmizel nad lesem směrem k Mýtskému rybníku. Toto naše první setkání mě velmi ovlivnilo. Pak se v Pateráku našlo první hnízdo, to bylo slávy.

Na blízkém stromě jsme si tenkrát postavili duralovou klec o velikosti asi $1 \times 1 \times 1,2$ m, kterou jsme potáhli celtou. Klec visela na řetězu, lezlo se do ní po lanovém žebříku a pobyt v ní byl velmi nepohodlný. Naše nadšení však bylo tak veliké, že jsme se v kleci obvykle tísnilí ve dvou. Díky této pozorovatelně jsme mohli nerušeně sledovat krmení mláďat a získávat tak první poznatky o chování těchto majestátních ptáků. K našemu překvapení nebylo krmení mláďat nijak pravidelné ani časté, staří čápi přinášeli potravu obvykle jen dvakrát denně a pro nás to vždy byla velká

▼ *Vždy neúnavný Milan Vojtěch pod hnízdem čápů černých, které našel v roce 2010 na Pateráku; květen 2010. Foto Přemysl Tájek.*

- ▲ *Přepeřená, asi 8 týdnů stará mláďata čápa černého na hnízdě u Pateráku, rok 1980.
Foto Svatopluk Šedivý.*
- ▶ *Čerstvě vylíhlá čapí mláďata na hnízdě v Pluhově boru, 1. června 2011.
Foto Pavla Tájková.*

podívaná. Pamatuji si, jak jednou přilétl čáp na hnízdo a ze zobáku mu vyčníval obrovský pstruh, o kterém jsem si myslel, že jej přinesl mláďatům. Poté, co jej vyvrhnul na hnízdo spolu s dalšími rybkami, jej ale znovu spolkl a odletěl.

V této době jsme se Svátou Šedivým prováděli každoroční kontrolu hnízdišť výra velkého, a tak nás napadlo věnovat se i čápům. Začali jsme nacházet další hnízda, v roce 1988 jsme evidovali 4 hnízda – 2 ve Slavkovském lese a 2 mimo oblast. Vrchol naší aktivity spadá zhruba do poloviny 90. let, kdy se nám podařilo v jediném roce doložit vyhníždění 27 mláďat na území CHKO Slavkovský les.

Hledání čapích hnízd je však nikdy nekončící práce vyžadující spoustu času v terénu. Čápi totiž hnízda často opouštějí. Buď jim hnízdo spadne pro svou velikost, protože ho každý rok přistavují, nebo strom s hnízdem uschne a stane se tak pro další hníždění nevhodným. Často také čápi hnízdo opouštějí bez zjevných příčin. V roce 2004 už jsme měli v evidenci 16 hnízd, z toho 5 obsazených, se 14 vyvedenými mláďaty. Pro zajímavost, rok 2005 – 5 hnízd a 14 mladých,

2006 – 4 hnízda, z toho na 3 hnízdech 7 mladých, na 4. hnízdě 2 čápa uhynula, 2007 – 2 hnízda, 6 mladých a jedno čisté vejce. Mokrý jaro roku 2013 bylo pro čápy katastrofou, na žádném nám známém hnízdě se nic nevylíhlo. V roce 2014 byla všechna stará hnízda opuštěna, ale bylo objeveno 1 nové, na kterém jsou 3 mladí čápi. Domnívám se, že víme asi tak o polovině populace ve Slavkovském lese, neboť v době hníždění pozorujeme pobyt čápů mimo nám známá hnízdiště. Dohledání hnízda pozorováním je časově velmi náročné, a tak nám pomáhají spíše náhody nebo informace od hajných či lesních dělníků. V posledních letech zjišťujeme, že černí čápi ztrácejí svou ostražitost a přibližují se blíž k lidským obydlím. Dokladem je třeba pravidelný pobyt čápa na Kamenném potoce v parku Mariánských Lázní, nebo na dvorku Tabákového mlýna mezi drubeží. Doufám, že tato naše činnost má smysl a že se najdou noví mladí lidé, kteří budou pokračovat v této krásné práci. ■

- ▲ Čápi hnízdo na Vlčku v roce 2003. Foto Svatopluk Šedivý.
- ▼ Od roku 2010 jsou čápi černí ve Slavkovském lese pravidelně kroužkováni. Bezpečně vylézt na hnízdo a okroužkovat mláďata vyžaduje týmovou práci. Na snímku Pavla Blažková (Tájková) a František Pojer, koordinátor sledování čápů černých v ČR. Foto Petr Bořil.
- Povaha různých čapích jedinců se různí. Tento vydržel strážit své hnízdo s malými mláďaty neobvykle dlouho, odletěl až při pokusu o jeho odchyt. Foto Pavla Tájková.

